

Gedragcode Integriteit raadsleden en raadscommissieleden gemeente Zwijndrecht

De raad van de gemeente Zwijndrecht;

gelet op artikel 15, derde lid, van de Gemeentewet;

besluit vast te stellen de Gedragcode integriteit raadsleden en raadscommissieleden gemeente Zwijndrecht.

Inleiding

Goed bestuur = integer

Goed bestuur is integer bestuur. Daarmee is integriteit niet alleen een verantwoordelijkheid van de individuele politieke ambtsdragers, maar een gezamenlijk belang dat de hele organisatie en het hele bestuur in al zijn geledingen aangaat. De gedragscode richt zich daarom zowel tot de individuele politieke ambtsdragers als tot de bestuursorganen.

Ons democratische systeem en de democratische processen kunnen niet zonder integer functionerende organen en functionarissen. Integriteit van politieke ambtsdragers verwijst naar de zorgvuldigheid die politieke ambtsdragers moeten betrachten bij het invullen van hun rol in de democratische rechtsstaat. Dat betekent de verantwoordelijkheid nemen die met de functie samenhangt en bereid zijn verantwoording af te leggen, aan collega-bestuurders en/of (leden van) de volksvertegenwoordiging en bovenal aan de inwoners van de gemeente Zwijndrecht.

Zich houden aan wetten en regels

In de democratische rechtsstaat dient een ieder zich te houden aan de wetten en regels die op democratische wijze zijn vastgesteld. Dat geldt zeker voor de politieke ambtsdragers die (mede) verantwoordelijk zijn voor de totstandkoming van die wetten en regels. Deze plicht is voor de politieke ambtsdrager neergelegd in de eed of gelofte die de politieke ambtsdrager bij de ambtsaanvaarding aflegt: hij/zij zweert/belooft getrouw te zullen zijn aan de Grondwet, de wetten te zullen nakomen en zijn/haar plichten die uit het politieke ambt voortvloeien naar eer en geweten te zullen vervullen.

Opstellen van een gedragscode

De volksvertegenwoordiging stelt zowel voor de eigen leden als voor de dagelijkse bestuurders (voorzitter en overige leden van het dagelijks bestuur) een gedragscode vast. Dat is zo vastgelegd in de Gemeentewet. De gedragscode is een richtsnoer voor het handelen van individuele politieke ambtsdragers en heeft tot doel hen te ondersteunen bij de invulling van hun verantwoordelijkheid voor de integriteit van het openbaar bestuur. Voor de volksvertegenwoordigers is er naast die voor de voorzitter/dagelijkse bestuurders een eigen afzonderlijke gedragscode. Deze gedragscode heeft betrekking op de volksvertegenwoordigers: raadsleden en raadscommissieleden van de gemeenteraad van de gemeente Zwijndrecht. Veel bepalingen zijn voor de volksvertegenwoordigers en de dagelijkse bestuurders gelijk. Er zijn ook verschillen. Die hebben te maken met de staatsrechtelijke posities, bevoegdheden en met de voor hen geldende wettelijke (integriteits)regels.

Het rechtskarakter van de gedragscode is dat van een interne regeling, als nadere invulling en concretisering van de wettelijke regels. De gedragscode bevat in aanvulling op wettelijke regels gedragsnormen en regels over procedures die de transparantie van het handelen van politieke ambtsdragers evenals van de besluitvorming over en de naleving van de normen vergroten. Zij vormt een beoordelingskader en leidraad bij twijfel, vragen en discussies.

Het voorschrijven van een gedragsregel die afwijkt of verder gaat dan een dwingendrechtelijke wettelijke regeling is niet mogelijk.

Zelfbinding, aanspreken en verantwoorden

Een gedragscode heeft dus niet de juridische status van een algemeen verbindend voorschrift zoals een gemeentelijke verordening waaruit rechten en verplichtingen voortvloeien. Er is sprake van zelfbinding. De regels worden in gezamenlijk debat vastgesteld door de politieke ambtsdragers zelf. In dit licht moeten de regels in de code worden gezien. Dat maakt de gedragscode evenwel niet vrijblijvend. De bestuurders en volksvertegenwoordigers kunnen daarop worden aangesproken en zij dienen zich over de naleving ervan te verantwoorden. Het niet naleven van de gedragscode kan dus wel onderdeel worden van politiek debat en kan ook politieke gevolgen hebben. De gedragscodes bieden politieke

ambtsdragers een handvat om andere politieke ambtsdragers aan te spreken op hun gedrag en hieruit wellicht (politieke) consequenties te trekken.

Het goede doen ook als niemand kijkt

Integriteit is een thema dat betekenis krijgt in het handelen. Een integriteitsbeleid dat alleen op papier bestaat is slechts een dode letter. Daarom moet het handelen van politieke ambtsdragers regelmatig onderwerp van gesprek zijn, juist ook onderling, en ook daarbij geeft de gedragscode ondersteuning. De code en de voorgestelde registraties zijn instrumenten. Integriteit is uiteindelijk niet in regels te vangen. In de woorden van de schrijver C.S. Lewis gaat het om:
'Doing the right thing, even when no one is watching!'

Voorbeeldfunctie

Politieke ambtsdragers hebben vanzelfsprekend een voorbeeldfunctie. Een politiek ambt wordt verricht in een glazen huis. Een volksvertegenwoordiger gedraagt zich zoals een goed ambtsdrager betaamt. Een politieke ambtsdrager onthoudt zich van gedragingen die de goede uitoefening of het aanzien van het ambt of het openbaar bestuur schaden. Respectvolle omgang
Integriteit is niet alleen een kwestie van regels, maar ziet ook op de onderlinge omgangsvormen. Een respectvolle omgang is van belang:

- Met inwoners en organisaties,
- Tussen politieke ambtsdragers onderling
- Tussen politieke ambtsdragers en medewerkers

Daarbij is ruimte voor behoud van eigen politieke inhoud en stijl. In de omgang met inwoners, ambtenaren, externe partijen en andere politieke ambtsdragers wordt van een politieke ambtsdrager correct, fatsoenlijk, en respectvol gedrag verwacht dat vrij is van ongewenste omgangsvormen en grensoverschrijdend en (seksueel) intimiderend gedrag zoals hinderlijk gedrag, intimidatie, dubbelzinnige opmerkingen, handtastelijkheden, agressie, pesten en discriminatie.

(boven)Lokale netwerken en oneigenlijke beïnvloeding

Politieke ambtsdragers opereren vaak in diverse (boven)lokale netwerken. Deze netwerken dragen bij aan het geworteld zijn van de politieke ambtsdrager. Tegelijkertijd ontstaat hierdoor het risico dat politieke ambtsdragers vanuit het gevoel van sympathie en loyaliteit, de belangen van de eigen netwerken vooropstellen ten koste van het algemeen belang. De schijn van oneigenlijke beïnvloeding kan snel gewekt zijn. Dit maakt duidelijk dat het nadenken over de eigen integriteit verder gaat dan het beoordelen van individuele handelingen. Het vraagt ook dat politieke ambtsdragers zich bewust zijn dat zij altijd verbonden zijn met professionele en persoonlijke netwerken.

Hoofdstuk 1 Algemene bepalingen

Artikel 1.1 Voor wie geldt deze gedragscode

1. Deze gedragscode geldt voor de raadsleden en raadscommissieleden van de gemeente Zwijndrecht maar richt zich ook tot de gemeenteraad als geheel.
2. Overall waar raadslid staat vermeld geldt hetzelfde voor het/een raadscommissielid.

Artikel 1.2 Openbaar en online beschikbaar

Deze gedragscode is openbaar en via overheid.nl beschikbaar.

Hoofdstuk 2 Respectvolle omgang

Respectvol en integer omgaan met elkaar, de ambtelijke organisatie en het dagelijks bestuur is essentieel voor een goede samenwerking. Dat komt ten goede aan de inwoners en Zwijndrecht als geheel. Iedereen verdient respect, de politieke ambtsdragers van onze organisatie moeten hierin het goede voorbeeld geven. Respect voor inwoners bevordert het vertrouwen in de overheid en leidt tot betere dienstverlening.

Artikel 2.1 We gaan respectvol met elkaar om.

Respectvol omgaan met anderen en met elkaar betekent dat je anderen serieus neemt, naar elkaar luistert en fatsoenlijk met elkaar omgaat. Respectvolle omgang komt in ieder geval als volgt tot uiting:

- Je behandelt anderen met respect (in woord, gebaar en geschrift).
- Je respecteert verschillen tussen mensen en discrimineert niet.
- Je gebruikt geen verbaal of fysiek geweld.

- Je maakt je niet schuldig aan (seksuele) intimidatie.
- Je maakt je niet schuldig aan pesten, vernedering of buitensluiting.
- Je maakt geen misbruik van een machtsverhouding of afhankelijkheidsrelatie.
- Je spreekt anderen aan op ongewenst gedrag.
- Je stelt je eigen grenzen en respecteert die van anderen.
- Je laat anderen uitpraten en hebt aandacht voor elkaar.
- We voeren discussies op inhoud en niet op persoon.
- Je bent je bewust van je voorbeeldfunctie.

Artikel 2.2 Weerbaar bestuur

De gemeente Zwijndrecht heeft beleid in het kader van de Veilige Publieke Dienstverlening. Intimidatie, bedreiging en ander agressief gedrag zijn niet normaal en horen niet bij het politieke ambt. Net zoals we respectvol met elkaar en anderen omgaan en voorbeeldgedrag laten zien, doen we dat ook wanneer door externen onze norm wordt overschreden. Agressief gedrag wordt gemeld via de van toepassing zijnde meldprocedure. Het belang van weerbaar bestuur komt in ieder geval als volgt tot uiting:

- We spreken mensen aan die onze norm overschrijden.
- Stopt het gedrag niet, dan melden we normoverschrijdend gedrag altijd.
- Ook wanneer je zelf geen of weinig hinder ondervindt van normoverschrijdend gedrag is melden van belang. Melden kan dus ook namens een ander (bemoeirecht en -plicht).
- De norm en daarbij de melding van de normoverschrijding is een signaal naar buiten en dient ook als zodanig uitgedragen te worden: wij accepteren agressie en intimidatie nooit!

Hoofdstuk 3 Voorkomen van belangenverstremgeling

Op grond van artikel 14 van de Gemeentewet legt een raadslid voordat hij/zij zijn functie als raadslid kan uitoefenen de eed af. Verder staan in de Gemeentewet ook andere bepalingen opgenomen om de onpartijdigheid van het bestuur te waarborgen, denk aan de artikelen 12 (openbaar maken nevenfuncties), 13 (onverenigbaarheden), 15 (verboden overeenkomsten) en 28 (persoonlijk belangen) van de Gemeentewet. Een raadslid probeert (de schijn van) belangenverstremgeling zoveel mogelijk te voorkomen.

Artikel 3.1 Nevenfuncties

1. Het raadslid levert de griffier de informatie aan over de (neven)functies die openbaar gemaakt moeten worden bij aanvang van het raadslidmaatschap. Als gaande het lidmaatschap nieuwe (neven)functies aanvaard worden of de omstandigheden met betrekking tot bestaande (neven)functies wijzigen, wordt de informatie die hierop betrekking heeft binnen één week aangeleverd bij de griffier.
2. De informatie betreft in ieder geval:
 - a. de omschrijving van de (neven)functie;
 - b. de organisatie voor wie de (neven)functie wordt verricht;
 - c. of het al dan niet een (neven)functie betreft uit hoofde van het raadslidmaatschap; en
 - d. of de (neven)functie bezoldigd of onbezoldigd is.
3. De griffier legt hiervoor een register aan en beheert dit register. Het register is openbaar en via internet beschikbaar.

Artikel 3.2 Bespreekbaar maken van twijfels

1. Een raadslid maakt zijn/haar twijfels vroegtijdig bespreekbaar aangaande mogelijke belangenverstremgeling en daaruit mogelijk voortvloeiende beïnvloeding van zichzelf of andere politieke ambtsdragers.
2. Vroegtijdig houdt in dat een raadslid nog voordat een onderwerp (casus) in de fractie, op een oriëntatieavond en/of tijdens de carrousel wordt besproken, het raadslid nagaat of er inderdaad mogelijk sprake is van belangenverstremgeling en of het onthouden van beraadslagen en stemming door het raadslid hier aan de orde is.
3. Voor het bespreken van twijfels hierover of voor het vragen van advies kan een raadslid zich in ieder geval wenden tot de burgemeester, de griffier, de integriteitscoördinator en/of een vertrouwenspersoon.

4. Twijfels over mogelijke belangenverstrengeling van een andere politieke ambtsdrager bespreekt een raadslid bij voorkeur in eerste instantie bij met betrokkene zelf.

Hoofdstuk 4 Geschenken, faciliteiten, diensten, excursies, evenementen en buitenlandse reizen op uitnodiging van derden

Bij het afleggen van de eed verklaart een raadslid niets aangenomen te hebben of niets aan te zullen nemen of niets te zullen beloven bij het vervullen van de functie van raadslid ter voorkoming van belangenverstrengeling en/of waarbij de onafhankelijke positie van het raadslid in gevaar komt.

Artikel 4.1 Geschenken

1. Een raadslid accepteert en biedt geen geschenken, faciliteiten en diensten als zijn onafhankelijke positie hierdoor kan worden beïnvloed.
2. Het raadslid kan, tenzij het eerste lid van toepassing is, incidentele geschenken die een geschatte waarde van € 50 of minder vertegenwoordigen, behouden.
3. Geschenken die het raadslid uit hoofde van zijn ambt ontvangt en die een geschatte waarde van meer dan € 50 vertegenwoordigen worden, indien zij niet worden teruggestuurd, geregistreerd en eigendom van de gemeente.
4. De in lid 3 bedoelde geschenken worden zo snel mogelijk overhandigd aan de griffier.
5. De griffier legt een register aan van de geschenken met een geschatte hogere waarde dan € 50. In het register is aangegeven welke bestemming de gemeente hieraan heeft gegeven. Het register is openbaar en via internet beschikbaar.

Artikel 4.2 Excursies en evenementen

1. Deelname aan excursies en evenementen voor rekening van anderen dan de gemeente maakt het raadslid openbaar binnen één week nadat de excursie, dan wel het evenement heeft plaatsgevonden. Hij maakt daarbij in ieder geval openbaar wie deze kosten voor zijn/hun rekening heeft/hebben genomen.

Artikel 4.3 Buitenlandse reizen

1. Een raadslid meldt de griffier binnen een week na terugkeer in Nederland, de ondernomen buitenlandse reizen voor rekening van anderen dan de gemeente, die betrokkene als raadslid heeft aanvaard. Hij meldt in ieder geval het doel, de bestemming en de duur van de reis en wat daarvan de kosten waren.

Artikel 4.4 Publicatie excursies en evenementen

De gemeenteraad publiceert wekelijks een lijst activiteiten als bedoeld onder artikel 4.2 en 4.3 van deze gedragscode met inbegrip van wie de kosten voor deze activiteiten voor zijn/hun rekening heeft/hebben genomen. De informatie is via internet beschikbaar.

Hoofdstuk 5 Informatie

Informatie is voor de uitoefening van de taak als raadslid en voor de gemeenteraad als geheel erg belangrijk. Het college van burgemeester en wethouders is verplicht alle inlichtingen te geven die de volksvertegenwoordiging nodig heeft voor de uitoefening van zijn taak. Daarnaast kan de gemeenteraad of een raadslid om informatie vragen.

In het openbaar bestuur is het uitgangspunt de openbaarheid van informatie maar in (bij wet) bepaalde gevallen is er sprake van geheime informatie. Het lekken van geheime informatie is strafbaar. Het spreekt voor zich dat er altijd zorgvuldig omgegaan moet worden met informatie.

Artikel 5.1 Zorgvuldig omgaan met informatie

Het raadslid gaat zorgvuldig en correct om met de informatie waarover hij uit hoofde van zijn lidmaatschap van de gemeenteraad beschikt en zorgt ervoor dat vertrouwelijke en geheime informatie veilig wordt bewaard en niet in handen van derden terechtkomt.

Artikel 5.2 Geen gebruik van informatie voor eigen bate of voor derden

Het raadslid maakt niet ten eigen bate of ten bate van derden gebruik van in de uitoefening van het ambt verkregen (nog) niet-openbare informatie.

Artikel 5.3 Beheer van ICT-middelen

Het raadslid laat zijn ICT-middelen niet onbeheerd en onvergrendeld achter en/of laat deze ICT middelen niet gebruiken door vrienden of familieleden.

Hoofdstuk 6 Gebruik van voorzieningen van de gemeente

Uitgangspunt is dat zo weinig mogelijk uitgaven door de volksvertegenwoordiger zelf worden gedaan via zijn of haar privérekening. Geldstromen tussen de rekening van het bestuursorgaan en de persoonlijke rekening van de volksvertegenwoordiger maken een zwaardere controle op de uitgaven noodzakelijk. Het raadslid zal zich nauwgezet moeten houden aan de regels en procedures die er met het oog hierop voor hem/haar gelden.

Artikel 6.1 Declaraties

1. De gemeente richt de financiële en administratieve organisatie zodanig in dat er een getrouw beeld mogelijk is van de juistheid en rechtmatigheid van de uitgaven en hanteren heldere procedures over de wijze waarop functionele uitgaven rechtstreeks in rekening worden gebracht of kunnen worden gedeclareerd bij de gemeente.
2. Het raadslid verantwoordt zich over zijn gebruik van de voorzieningen volgens de in het kader van het eerste lid vastgelegde regels en procedures.

Artikel 6.2 Spaarzaam omgaan met publieke middelen.

Een raadslid declareert geen kosten die reeds op andere wijze (kunnen) worden of zijn vergoed. Artikel 6.3 Gebruik van voorzieningen en eigendommen

Gebruik van voorzieningen en eigendommen van de gemeenten ten eigen bate of ten bate van derden is niet toegestaan, tenzij dit wettelijk is geregeld, is niet toegestaan.

Hoofdstuk 7 Uitvoering gedragscode

Artikel 7.1 Bevordering eenduidigheid

De gemeenteraad bevordert de eenduidige interpretatie van deze gedragscode. Ingeval van leemtes en onduidelijkheden in de gedragscode voorzien zij daarin.

Artikel 7.2 Integriteitsmanagement ten behoeve van de raad

1. Op voorstel van de burgemeester maakt de gemeenteraad in ieder geval afspraken over:
 - a. de periodieke bespreking van het onderwerp integriteit in het algemeen en van de gedragscode in het bijzonder;
 - b. de aanwijzing van vertrouwenspersonen;
 - c. de processtappen die worden gevolgd ingeval van een vermoeden van een integriteitschending door een politieke ambtsdrager van de gemeente.
 - d. In het geval van een integriteitsonderzoek door een extern bureau wordt alleen gebruik gemaakt van gecertificeerde onderzoeksbureaus.
2. De afspraken als bedoeld onder 1. zijn niet uitputtend en worden vastgelegd in het reglement van orde van de gemeenteraad of een aparte regeling ofwel daarin wordt voorzien in het integriteitsmanagement van de gemeente.

Hoofdstuk 8 Slotbepalingen

Artikel 8.1 Intrekken oude gedragscode

Gedragscode Integriteit raadsleden en raadscommissieleden gemeente Zwijndrecht, vastgesteld bij besluit van de raad van de gemeente Zwijndrecht op 30 juni 2020 en bekendgemaakt op 19 augustus 2020, inwerking getreden op 20 augustus 2020 wordt ingetrokken.

Artikel 8.2 Inwerkingtreding en citeertitel

1. Deze gedragscode treedt in werking de dag na publicatie.
2. Deze gedragscode wordt aangehaald als: Gedragscode Integriteit raadsleden en raadscommissieleden gemeente Zwijndrecht.

Aldus besloten in de openbare raadsvergadering van 16 juni 2026.

De griffier, De voorzitter

Kim Bijman, Leon Anink